

A Resurrectio-kiállítás meghívója és a kiállító művészek

Molnár Eszter

RESURRECTIO – A KÁRPITOK ÜZENETE

BESZÉLGETÉS MÁDER INDIRA KÁRPITMŰVÉSSZEL, A KIÁLLÍTÁS KURÁTORÁVAL, AZ MKE ALELNÖKÉVEL

– Molnár Eszter: A Resurrectio – A kárpitok üzenete, a Magyar Kárpitművészek Egyesületének 25 éves jubileumi kiállítása 2022 tavaszán valósult meg. *Mi lehetne szebb, mint a „Teremtőtől kapott művészi tehetség[et] – akár zeneművészet, akár vizuális művészetek terén nyilvánuljon is meg – Isten szolgálatába állítani?”* Illetve „*ma különösen is fontos a művészet erejével ható halászat, meg-erősítés, elmélyítés.*”¹ – olvashatjuk A falikárpit és liturgia című tanulmányodban. A Laffert Kúriában rendezett kiállítás hogyan (mely művek és művészek által) kapcsolódott ehhez a misszióhoz?

– Máder Indira: A közönség számára ritka élményt tartogatott a fennállásának 25 éves jubileumát ünneplő Magyar Kárpitművészek Egyesülete Resurrectio című, alapvetően húsvéti tematikájú reprezentatív kiállítása, mely 2022 áprilisától majd három hónapig volt látható a Dunaharaszti kulturális központjaként működő barokk Laffert Kúriában. A tematikus kiállítás anyagát az egyesület alkotóinak elmúlt 25 évét felölelő munkásságából válogattam, 31 kárpitművész 54 alkotását mutatva be. A feltámadás, a vigasztalódás, az újra felemelkedés gondolkörét körbejáró tematika a Mindenség felé törekvő útkeresés rendhagyóan sokszínű megfogalmazásait tárta a nézők elé, a kárpitszövés sajátos nyelvezetén hol konkrét, hol absztrakt módon közvetítve az Isten-keresést, alkalmat adva a megérintettségre, a továbbgondolásra, a saját válaszok megtalálására. Az új életre, a világosságra születés felemelő örömeinek – talán mindennél időszzerűbb – üzenetét közvetítve. A földszinti Karla Josefa és Adéle szalonok falain látható kárpitok a húsvéti tematika szakralitásának esszenciális darabjaként jelentek meg, míg a tetőtéri Atelier

modern kiállítóterében előtérbe került a speciális műfaji és technikai kísérletezés, valamint az elmúlás és emlékezet, a belső tájak gondolköre, izgalmas átfedésekkel kapcsolódva a főtémához.

– M. E.: Szóljunk néhány mondatban a Magyar Kárpitművészek Egyesületéről is, amelynek alelnöke vagy. Mikor alakult, kik a tagjai és mivel foglalkozik az Egyesület? Habár ezen a kiállításon nem szerepeltek közös művek, kérlek ezekről is ejtsünk néhány szót!

– M. I.: A Magyar Kárpitművészek Egyesülete közel nyolcvan tagot számláló, közhasznú egyesület, mely az 1996-ban, Dobrányi Ildikó Ferenczy Noémi-díjas kárpitművész vezetésével történt megalakulása óta összefogja és képviseli azokat a Magyarországon és határainkon túl élő professzionális magyar kárpitművészeket, akik a középkori tradíciójú francia kárpitszövési technika és a több mint száz évet felölelő, neves műhelyeket jegyző, mindenekelőtt Ferenczy Noémi munkásságával fémjelvezhető magyar kárpittörténet hagyományainak kortárs szellemiségű folytatói és megújítói. Az egyesület elnöke több mint tíz éve Balogh Edit Ferenczy Noémi-díjas kárpitművész. Az alkotók e művészeti ág sokrétű örökségének szintézisére törekedve a tervező, a kartonrajzoló és a kivitelező-szövő egységben kezelt gyakorlatát követik. A Magyar Kárpitművészek Egyesülete munkásságának európai viszonylatban egyedülálló teljesítménye a 10 közösen létrehozott, összességében több mint 100 m²-nyi szövött falikárpit. A különböző irányzatokat képviselő és eltérő invenciójú művészek a közös cél érdekében képesek együttműködni és egyesíteni mondanivalójukat és személyes „szövényelvezetüket”, az alkotás adta öröm feloldja a különbözőségeket, lehetőséget teremtve

1 Máder Indira: *A falikárpit és a liturgia*, Történeti és jelenkori kárpitművészet a liturgikus tér és a keresztény szakralitás szolgálatában, Praeconia 6 (2011), 37.

Mádér Indira: „A Mindent Mozgatónak glóriája...”,
1998 /haute-lisse; gyapjú, selyem, 221x96 cm Fotó: Mádér Indira

Hager Ritta: „...és fölméne...”, 1990 /vegyes felvetésű falikárpit;
gyapjú, len, 200x80 cm Fotó: Szijjártó Jenő

Pasqualetti Eleonóra: *Inflexió*, 2000 /haute-lisse; gyapjú, selyem, fémszál, 165x223 cm Fotó: Mádér Indira

az öntörvényűség és a közös munkából fakadó alázat egyesítésére. A magyar történelem sorskérdései és a nemzet nagyjai által ihletett monumentális kárpitok különböző közintézmények tulajdonát képezik, mint amilyen például az esztergomi Keresztény Múzeum, a budapesti Iparművészeti Múzeum, a Szombathelyi Képtár, az Országos Széchényi Könyvtár vagy a modern kárpitgyűjteménnyel rendelkező Külgazdasági és Külügyminisztérium.

– M. E.: *A már említett tanulmányodban² a keresztény szakralitáshoz kapcsolódó kortárs magyar kárpitokkal kapcsolatban Polgár Rózsáról, Kecskés Ágnesről és Hager Rittáról írtál. Kecskés és Hager munkái szerepeltek a tárlaton is. Mely műveiket adták be a kiállításra most?*

– M. I.: *A Praeconia liturgikus szakfolyóiratban 2014-ben megjelent tanulmányomban a liturgikus tér és a keresztény szakralitás szolgálatában álló kárpitművészettel foglalkoztam. Az evangelizáció misszióját felvállaló, az Isten szolgálatába szegődő, a keresztény szakralitáshoz kapcsolódó kortárs magyar kárpitművészet három markáns alkotóját emeltem ki, akikhez ugyanakkor szoros tanítványi, baráti kapcsolat is fűz, fűzött. Az ökumené szellemiségében a katolikus hitű, a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, Kossuth-díjas Hager Rittát, a 2014 májusában elhunyt, szintén Kossuth-díjas, evangélikus Polgár Rózsát és egy református hitű művészt, a Munkácsy-díjas Kecskés Ágneszt mutattam be az olvasóknak. Sajnos az elmúlt években több kiváló művészóriás távozott közülünk. A Laffert-küriabeli kiállításon a jelenleg is alkotó művészek kaptak helyet. Mivel Hager Ritta és Kecskés Ágnes rendkívüli munkásságát behatóan ismerem, konkrét elképzelésem volt arról, mely műveiket szeretném a húsvéti kiállításon szerepeltetni. Ezek a művek szinte emblemátikusan kifejezték kurátori koncepcióm. Hager Ritta *Apokalipszis* című ikonikus kárpitjának ihletője az *Apokalipszis négy lovasa* János apostol Jelenések könyvéből. A végítélet egyik előjeleként feltűnő *négy lovas a Háború, a Betegség, az Éhínség és a Halál* megtestesítői. A fény és a sötétség drámai küzdelme, a kompozíció nagy*

részét kitöltő viharfelhők, a szuggesztív természeti kép elementáris erejű jelenetet eredményeznek. A művész „és fölméne...” című munkája egy újabb természetfölötti téma képi megfogalmazása. A sötét háttérből felfelé törő, fehér fényből szőtt, magával ragadó központi alak az öröklétre születés, a feltámadás szuggesztív kifejezője. A húsvéti misztérium drámai megfogalmazása Kecskés Ágnes *Szüret* című elementáris kárpitja. Alapszimbóluma a szőlő és a bor motívuma. A kompozíció felső, színes sávjában az ókori pogány világ Bacchus-kultuszára utaló szüreti jelenet látható, a szőlőtáposó kádban ördögi figurák járnak örömtáncot. Krisztus megtöretésének és kereszthalálának e metaforikus ábrázolása megrázó hatású. A kipréselt szőlő leve Krisztus véráldozatára, az Atyától kapott földi küldetésének beteljesítésére utal.

– M. E.: *Hogyan állt össze a kiállítók névsora? Milyen szempontok vezettek a Magyar Kárpitművészek Egyesülete tagjaiból való résztvevők kiválasztásakor?*

– M. I.: Az ünnepi kiállítás a kortárs kárpitművészet legjavából merítve zömmel nagyméretű, ikonikus műveket és attraktív mini-textileket, textil-objekteket sorakoztatott fel, valós keresztmetszetét adva a magyar kárpitművészet különféle törekvéseinek. Céлом volt, hogy az egyesület minden aktív tagját megszólítsam, az egyéni utak színes változatosságának harmonikus szimfóniáját létrehozva. Több hónapos előkészítő munka árán sikerült a tematikához, a kiállítótér adottságaihoz és a művészek életműveihez egyaránt igazodó kiállítási anyagot összeválogatni.

– M. E.: *A kiállítás két jól elkülöníthető részre bontható. A jellegzetesen barokk arculatú Karla Josefa és Adéle szalonok falain a húsvéti tematikához kapcsolódó; míg az emeleti kiállítótérben a modern környezethez illő technikai kísérletezések eredményeit felvonultató kárpitok kaptak helyet. Kérek, pár mondatban jellemezd az alkotókat és munkáikat.*

– M. I.: A földszinti Karla Josefa és Adéle szalonokba a szakrális tematika esszenciális darabjai kerültek. A teljesség igénye nélkül ilyen a már korábban említett Hager Ritta megrázó *Apokalipszise*, illetve

2 I.m.

az „...és fölme...” című drámai kárpitja. A nézők itt találkozhattak például Balogh Edit János jelenései ihlette víziójával, a *Mennyei Jeruzsálem* című nagyszabású látomásával, illetve a *Jelen a magunk keresztjén* című munkájával, melynek jelképrendszerében a kereszt vízszintes szára a földi, anyagi lét, míg függőleges szára a transzcendens lét megtestesítője, a kettő keresztmetszetében pedig – az anyagi létbe ágyazottan, mégis vágyakozva a transzcendens után – megjelenik az ember, jelen esetben maga az alkotó. Szintén itt kaptak helyet az érdekes és kiváló művész Kókay Krisztina grafikus aprólékos, az elveszett Paradicsom emlékét idéző textiljei, valamint a Ferenczy Noémi-díjas Csókás Emese túlvilági dimenziójú *Repülése*, egy kifejezetten újszerű anyagátársítási kísérlet eredménye, melyben a vágható fémből kialakított, rézdróttal vagy fonállal betekercselt mozaikszerű elemeket egyesítette a klasszikus francia kárpitszövésessel. Szakrális üzenetet közvetítettek Varga Bernadett kárpitjai is, a Golgota-hegyi drámai jelenetet ábrázoló *Kálváriája*, a szeretetből forrásozó életáldozat megfogalmazása – „*Nem veszendő holmin, ezüstön vagy aranyon váltattatok meg a ti atyáitoktól örökölt hiábavaló életekéből, hanem drága véren, mint hibátlan és szeplőtlen Bárányné, a Jézusén.*” (1Péter 1,18–19). A művész egyértelmű, erőteljesen konkrét, figurális ábrázolásokkal fejezi ki elvont gondolatait. A Ferenczy Noémi-díjas Kelecsényi Csilla *Mária Rádió* című textil-objektjében a művész a régi rádiótestbe Szűz Mária, a Mennyei királynője égi koronájának csillagait szőtte. A mű ismét egy utalás János apostol jelenések könyvére – „*Az égen nagy jel tűnt fel: egy asszony; öltözete a Nap, lába alatt a Hold, fején tizenkét csillagból álló korona*” (Jel 12,1). Tényszerű és figyelemfelkeltő vonatkozása az objektnek, hogy az Európai Unió zászlajának kék háttérben kör alakban megjelenő tizenkét csillag – a tervezők eredeti szándéka szerint – ugyancsak Szűz Mária tizenkét csillagból álló koronájára utal.

Az emeleti Atelierben a kárpitok eszmevilága átvittelebben kapcsolódott a húsvéti tematikához, a nézőpont kitágult, előtérbe került a speciális technikai kísérletezés, gondolatiságában pedig az elmúlás és emlékezet, a belső tájak témaköre, mely izgalmasan rezonált a szakralitás gondolkörére. Olyan

jelentős alkotók kaptak itt helyet, mint például az érdekes és kiváló művész Hauser Beáta. *Végül* című kárpitja a látart egyik meghatározó alkotása volt. Tematikája a halál, az elmúlás, egy szeretteihez ragaszkodó művész erős kötődésének érzelmekkel átítatott személyes vallomása. Az opus kíméletlenül szembesít az elmúlás megkerülhetetlen kegyetlenségével, a szívszorító érzés mögött azonban ott rejtőzik az anyagi világon való felülemelkedés, a szellemi-lelki halhatatlanság, hisz e kárpit révén az emlékezet nem enged a feledésnek, az elmúlásnak. Érdekes néhány szót ejteni a kivételes technikai kivitelezésről is. Hauser Beáta kárpitja egyedi metódusú fektetett szövésessel készült, melynek során a formák nem lépcsőzetesen épülnek fel, hanem a vetülékfonalak oldalirányú egymásra fektetésével, mely meghúzza a láncfonalakat, így alakulnak ki a felület jellegzetes kidomborodásai. Székely Juditnak az Atelier-ben kiállított, *Az első és utolsó kapu vámja ugyanaz a por* című munkája is a halál fájdalomról szól. A kárpit a művész személyes sorsának, tragikus érintettségének lenyomata, a kompozíció az elszakadás szimbóluma, az elmúlás visszavonhatatlansága mögött mégis felsejlik a *Resurrectio* reménységének halvány kétsége. Pázmány Judit *Senectus* című kárpitja az öregség, az elmúlás gondolkörében készült. A kompozíció a tollpihéelétű ember metaforája, a kárpitba szőtt ezüstszálok, mint életcsillámok strukturált rendbe állnak, mintha ezekkel a hálószerűvé szőtt élményekkel, emlékekkel lehetne az időt megfogni, megállítani. Az Atelierben kapott helyet a Ferenczy Noémi-díjas Baráth Hajnal lebegő vetülékfonalakat láttató *Töredék az Aranykorból* című különleges munkája is, egy szabadon megfogalmazott háromszög-kompozíció. A kárpitok fonákolására jellemző textúra színoldali láttatásának szokatlan megoldása újszerű és különlegesen izgalmas. A Ferenczy Noémi-díjas Kneisz Eszter *Hálózatok* című rendhagyó, szálkihagyásos sorozata is az Atelier-ben volt látható. A kárpitszövésben hagyományosan láthatatlanná váló felvetőfonalak láttatásával és több réteg egymáson áttetsző, transzparens szálszerkezetével látványos fény-árnyék játéknak lehettünk tanúi. Az előzetes terv nélkül, improvizatív módon születő munkákban

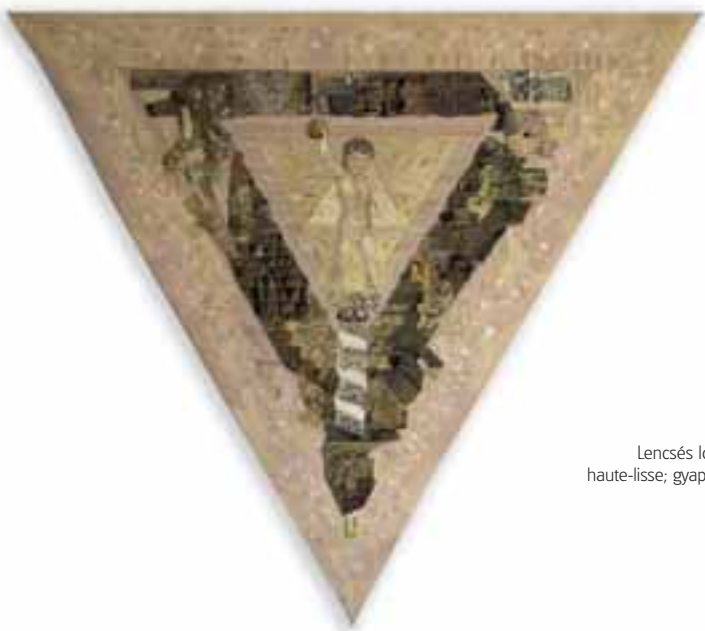
Csókás Emese: *Repülés*, 2018 /haute-lisse és egyéni technika;
gyapjú, pamut, fémszál, antikolt, cinklemez, vaslemez, 150x90 cm
Fotó: Máder Indira

Hauser Beáta: *Végül*, 2011 /haute-lisse; gyapjú, 200x150 cm
Fotó: Áment Gellért

Balogh Edit: *Mennyei Jeruzsálem*, 2016 /haute-lisse; gyapjú, selyem, fémszál, 170x192 cm Fotó: Máder Indira

Lencsés Ida: *Fal-Esély*, 1999 /;
haute-lisse; gyapjú, selyem, fémszál,
172 x 196 cm
Fotó: Máder Indira

Pápai Livia: *Földelés* (részlet) 1984 / haute-lisse és egyéni technika;
gyapjú, 100 x 70 cm Fotó: Máder Indira

Pápai Livia: *Cséve*, 2008 / textil-objekt; brevium romanum
szeletelt, sodort lapjai, fa, 26 cm x 15 cm x 15 cm

a néző a beszótt és üresen hagyott felületek áthatásait, formajátékait a megvilágítás függvényében mindig más és más szemszögből figyelhette meg. Az Atelier ikonikus darabja volt a Ferenczy Noémi-díjas Lencsés Ida *Fal-Esély* című sajtósági háromszög-kompozíciója is, melynek központi gondolata az örökség, az állandóság, a megbékélés, a múlt hagyatékának, sorsunk ránk rótt indíttatásának elfogadása vagy éppen elutasítása. Visszatértek voltak az egyéni szimbólumrendszerre épülő elvont, nonfiguratív kompozíciók, ezek közül kiemelkedett Bocz Bea belső tájait kivetítő *Kárpitvisszhangok* című műve, vagy a Munkácsy-díjas Nagy Judit végtelenül dekoratív *Predestinációja*, egy tematikus, tízrészes sorozat kilencedik darabja. A művész rendező elvként csak három színt, a fehéret, a vöröset és az aranyat használja, illetve ismétlődő motívumokat, amilyen például a szőlőfürt, a kalász, a griffek vagy a virágok, ezeket ötször öt sorba rendezve ábrázolja. A Ferenczy Noémi-díjas Pasqualetti Eleonóra itáliai tanulmányútja ihlette *Inflexiója* pedig fotorealisztikuságában is szürrealis élményt keltett, a profán és szakrális lét dimenzióit ütköztető látomásában a természetes fény spirituális fénné alakul át. A falakon sorakozó műveket attraktív mini-textilek egészítették ki, mindenekelőtt a Ferenczy Noémi-díjas Pápai Livia rendkívül izgalmas textil-objektjei *Ima-malom, Égi rosta* és *Cséve* címmel. E meditációs opusok alapjául egyrészt régi tárgy- emlékei szolgáltak, mint amilyen a hímezőráma vagy a kézi motolla, másrészt 19. századi szerzetesi kalendáriumok, breviáriumok felszeletelt és fonallá sodort, préselt lapjai. Pápai Livia *Földlás* című monokróm kárpitjának alapjául pedig két családi fotó szolgált: a történeti keretben a művész kisfia látható, előtte pedig saját portréjának elmosódott képe. Az álomképszerű, fotorealisztikus végeredmény költőien légies. A hatást a művész korai korszakára jellemző pont-raszteres szövés szerkezet kivételes algoritmikus szövém módja eredményezi. A raszterek szigorú szabályrendszer szerint szövődtek folyamatos számolást igényelve, a szövés nem formafeltöltésekkel, hanem teljes szélességben szótt soronként haladt. A bonyolult kontraszterstruktúrák és a monokróm színhasználat finom tónuskülönbségei együtt tették lehetővé

az áttetsző térhatású, páratlanul érzékeny és dinamikus felület kialakítását.

– M. E.: *Hogyan találta rá a helyszínre? Úgy vélem, hogy a kárpitművészet reprezentativitása és a Laffert Kúria 18. századi barokk pompája kiválóan illettek egymáshoz. Lehet-e számítani a jövőben is kiállítási lehetőségre ezen vagy hasonló helyszínen?*

– M. I.: Főiskolai évfolyamtársam, Nyári A. Ildikó textilművész férje, Gáll Sándor, a Laffert Kúria intézményvezetője kért fel a kiállítás megszervezésére. Személyében egy rendkívül széles látókörű és kifinomult ízlésű pártfogóra talált az MKE. Ritkán tapasztalt odaadással és támogatással vezette végig a kiállítási program eseménysorozatát, a megnyitóhoz és a finisszázshoz kapcsolódó különleges zenei eseményektől kezdve, a három alkalommal megtartott kuratori tárlatvezetésen át a kiállításához készült kiadványig. Különleges tárlatvezetést tarthattam, mivel a kiállításon szereplő művészekkel nagyon jó kapcsolatot ápolok, így a hitelességre törekedve megszólítottam őket, osszák meg velem műveik születésének történetét. E személyes valóságok is belekerültek a Laffert Kúria saját kiadású, *Szalon* című folyóiratának különszámába, mely teljes egészében a kiállítás képes tárlatvezetését tartalmazza. A 18. századi, jellegzetesen barokk térkialakítású földszinti Karla Josefa és Adéle szalonok falain látható kárpitok pedig valóban kitűnően illusztrálták, hogy az eredendően murális kárpitművészet ma is őrzi születés kori műfaji sajátosságait, hiszen a modern kárpitok szinte belesimultak a kúria történeti tereibe.

– M. E.: *Kérlek, hogy néhány mondatban szólj a kiállítás megnyitóján és finisszázán hallható zenei programokról és annak résztvevőiről. Remélem, nem titok, hogy felmenőid között kiváló zenészeket találunk, sőt a közvetlen családotokban, gyermekeid körében is folytatódik ez a hagyomány. Te magad, mint kárpitművész hogyan kapcsolódsz a zenéhez, esetleg egyházi zenéhez, megjelenik-e bármilyen módon a zene munkáidban?*

– M. I.: A művészetek különböző ágait művelő családból származom. Anyai dédapám, Balogh S. Károly Benczúr Gyula növendéke volt. A szecesszió pezsgő korszakának sokoldalú művészeként, mint

festőművész és díszítőszobrász tevékenykedett, emellett bútorokat, kerámiákat és enteriőröket is tervezett. Varázslatos élményt jelentettek számomra a nagyanyámnál töltött órák e képek és tárgyak bővületében. Otthonunkban mindig szólt a zene. Édesanyám orgonaművészként, énektanárként, amikor csak tehette, leült a zongorához. Édesapám, a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjével kitüntetett Máder László a népzene és népi kultúra hagyományainak értékmentőjeként több mint negyven éven át készített műsorokat a Magyar Rádió, majd a Magyar Katolikus Rádió számára. Zeneszerző és karmester apósom, a Magyar Örökség-díjas Szíjjártó Jenő a felvidéki magyar kórusélet meghatározó alakja volt. Gyermekeink is követik az elődök nyomdokait, nagyobbik lányunk kóruskarnagy, szolfézs- és zenetörténet-tanár, kisebbik lányunk tervezőgrafikusnak készül. Nyolc évig magam is tanultam zongorázni, a zene meghatározó az életemben. Amikor szövök, mindig zenét hallgatok – feltölt, színeket, érzelmeket, emlékképeket, gondolatokat indukál.

Laffert-kúriabeli jubileumi kiállításunk programjait kivételes koncertek tették teljesebbé. Gáll Sándor intézményvezetővel együttműködve közösen választottuk ki az előadókat, és az elhangzó műsor tekintetében is a szakrális tematika került előtérbe. A társművészetek harmonikus összhangja – azt gondolom – páratlan élményt nyújtott a közönségnek. A megnyitón a kitűnő Storioni Quartet barokk koncertje hangzott el, a kiállítást záró finisszázson pedig a kiváló Szabó Sipos Máté vezette Vass Lajos Kamarakórus magyar szerzőket felvonultató lenyűgöző előadását hallhattuk.

– M. E.: *Kérek a saját, kiállításon szereplő munkáidról is mondj néhány gondolatot, mely művek kerültek ki a falakra, és miért ezeket a műveket választottad?*

– M. I.: A kiállításon két nagyobb kárpitom, a *Porta* – *Laus Deo* és „*A Mindent Mozgatónak glóriája...*” című munkáim kerültek bemutatásra, melyek további két mini-textilemmel, a *Firmamentummal* és a *Natura sacra* című textil-objekttekkel együtt a Karla Josefa szalonban voltak láthatóak. Munkásságomról a kezdetektől elmondható az Isten-kereső és moralizáló irányultság. A kapumotívumot feldolgozó *Porta* –

Laus Deo a kapu elvont jelképrendszerét, a szent és profán ütköztetését ábrázolja. E kapu *evilág* és *túlvilág* küszöbén áll, önmagában hordozva az átlépés pillanatát, az átlépés adományát, az átlépés utáni vágyakozást és a küzdelmet. A kompozíció alsó része – mint egy „olvasztó tégely” – forrongó, hegyes és éles formák dinamikus kavargása. Fölfelé haladva fokozatosan megszűnnek a fény tiszta végtelen fehérsége, és feltárul egy kibeszélhetetlen, rejtett dimenzió, melyet mindannyian magunkban hordozunk, s amelyben újra és újra megérinthet bennünket az Isten. „*A Mindent Mozgatónak glóriája...*” című kárpit Dante *Isteni színjátékának* harmadik könyvére, a *Paradicsom* kezdő soraira utal. A kárpit a teremtett világban jelenlévő egységes abszolútum kifejezője, az ember transzcendens utáni vágyának és kozmikus világvilágának megfogalmazása. A hármastagolású kompozíció sötét tónusú alsó jelenete az *alvilág* metaforája ijesztő sárkánykígyók képében. Fölötte az *evilág* kétarcúsága látható, az Istentől eltávolodott, fagyottan rideg, és az ég felé törekvő, életörömmel teli világ kettőssége. A kompozíciót a *túlvilág* szétáradó örömdórája koronázza a mindenség égi kékjében megszűnt mennyei diadalíval. A két mini-textil ez utóbbi kárpit ujjgyakorlatainak tekinthető.

– M. E.: *Solti Gizella tanítványa voltál, többször jártál a műtermében, amit mesterétől, Ferenczy Noémitől örökölt meg. Ezek a tények egyet jelentenek azzal a küldetéssel, ha patetikusan szeretnék fogalmazni – hogy továbbviszed a magyar kárpitkultúra Ferenczy Noémi köpönyegéből kibújó, mester-tanítvány kapcsolaton alapuló hagyományát. Mit jelent számodra ez? Miért lettél kárpitművész?*

– M. I.: A Magyar Iparművészeti Főiskola Mesterképző Intézetében – tanulmányaim megkoronázásaként – abban a kiváltságos helyzetben lehettem részem, hogy mesterem a Kossuth-díjas Solti Gizella lehetett, nála készíthettem el mester-diplomamunkám. Ahogy Ő is a nagy előd utolsó tanítványa volt, én is az utolsó növendéke lehettem. Többször ültem Ferenczy Noémitől örökölt szövőszéke mellett, s odaadóan figyeltem, ahogy szó és technikai fogásokra tanít. Mélységesen tiszteltem művészetét, bravúros szakmai tudását, mai napig

Kneisz Eszter: *Hálózatok II-III*, 2009 /szálkihagyásos szövés; gyapjú, fémszál, fa, 62x62 cm Fotó: Máder Indira

Baráth Hajnal: *Töredék az Aranykorból*, 1992 /haute-lisse és egyéni technika; gyapjú selyem, fémszál, 180x70 cm Fotó: Máder Indira

Kiállítási enteriőr

Enteriőrök a kiállitásból

végtelenül hálás vagyok azért, hogy mesterem lehetett, s megerősítette a kárpitművészet iránti elhívásomat. Az általam ma is használt ún. felsoros szövés-technika különféle variációinak alapjait tőle tanultam, erre épültek későbbi technikai kísérleteim, melyek a rám jellemző sajátos szövés mód kidolgozásához vezettek. A mester-tanítvány kapcsolat később szeretettel barátsággá alakult, elkészült új terveim és megszőtt munkáim első közönsége mindig Solti Gizi volt. Élete végéig rendkívül aktív, újító szellemben dolgozott. Egész szakmánk számára óriási veszteséget jelentett távozása... , a szövőszéknél ülve sokszor érzem úgy, most is velem van... Apró érdekesség, hogy amint Ferenczy Noémi is a fonákoldalról szötte kárpitjait, úgy Solti Gizi is, s nekem is ezt a tradicionális francia szövés módot adta át, meggyőzve arról, hogy bár nehezebbnek, körülményesebbnek látszik a szövés ezen módja, ám csakis így lehet különleges technikai fogásokat megvalósítani. Művész kollégáim között alig vannak olyanok, akik így szönek.

A falikárpit csodálatos műfaja a képiség és a szövésből fakadó sajátosságok egyedülálló együttese. Számomra a képi ábrázolás igénye, a filozófiai-telológiai tartalom kezdetektől kiemelt fontosságú volt. A kárpit születésének hosszú és elmélyült folyamata egyértelművé tette az ötletszerűség kizárását, a materiális létezésen felülemelkedő, a lét értelmét kereső, nagy átfogó témák ábrázolását. Munkáim személyes hitem lenyomatai, befelé nyíló kapuk, az elmélkedés tárgyai és elindítói.

– M. E.: *Hogyan határozható meg a kortárs kárpit helyzete ma Magyarországon? „A műfaj honi története több mint száz évet tudhat maga mögött. A magyar kárpitművészet a francia manufaktúrák hagyományait követve alakította ki saját arculatát.”³ Mi, akik közelebbről is ismerjük a gazdagságát és színvonalát ennek a speciális, „a képzőművészet és iparművészet határán”⁴ elhelyezhető műfajnak,*

tisztában vagyunk vele, hogy Európában (ittthon) Magyarország és Lengyelország mondhatni még mindig kárpitnagyhatalom, de vajon hogyan néz ránk kívülről a tágabb képzőművész szakma? Milyen túlélési lehetőségei vannak ennek a kifejezetten drága, időigényes, ugyanakkor rendkívül reprezentatív művészetnek egy folytonosan gyorsuló világban?

– M. I.: A magyarországi modern kárpitművészet évtizedek óta sajátos helyzetben van. Az iparművészet számára nem elég innovatív és kreatív, pláne nem design szemléletű műfaj, míg a képzőművészet nem tartja „magasművészetnek”. Holott a kárpit hihetetlen sokszínűségét bizonyítja, hogy a tradicionális megközelítés épp úgy képes volt megújulni az elmúlt évtizedekben, mint ahogy számos kísérleti, kortárs szellemiségű munka született. Azt gondolom, hogy e valóban kivételes és jelentős történelmi múlttal rendelkező, a nemzeti kincsét gyarapító műfaj sokszor nem kapja meg a helyénvaló elismerést. Ebben a szerencsétlen helyzetben különösen is fontos szakmánk érdekképviselője, az alkotók megerősítése, a kiállítási lehetőségek kezdeményezése. S mivel e műfaj valóban költség- és időigényes, a nagyobb, murális megrendelések megvalósítása is csak közös munkával lehetséges. Ezt a küldetést a Magyar Kárpitművészek Egyesülete sikeresen betölti immár 25 éve. De műfajunk jelene alapozza meg e művészeti ág túlélését is, amelyben az oktatásnak rendkívül fontos szerepe van. Hosszú ideje nem volt felsőoktatási képzés, a MOME-n csupán egy szemeszter idejére felvehető fakultáció formájában foglalkozhatnak a növendékek a kárpittal. Pápai Livia DLA egyetemi docens a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karán egy éve indította útjára a falikárpit professzionális képzését, mely végre megalapozhatja szakmánk jövőjét. A falikárpit műfaja ma is él és virágzik, a következő generációk pedig megadják majd saját, naprakész válaszaikat a műfaj jövőbeni kérdéseire

3 Mádér Indira: Resurrectio In Szalonn. Irodalom Művészet Jelenlét, a Laffert Kúria folyóirata 2. szám 2022. június, 5.

4 „Képzőművészet annyiban, amennyiben e műfaj alkotásai a képi ábrázolás igényével a falra kerülnek. Ugyanakkor iparművészet, hiszen anyaga a textil (gyapjú, pamut, selyem), létrehozásának technikája pedig a kézi szövés egy speciális fajtája” Mádér Indira: A falikárpit és a liturgia, *Praeconia* 6 (2011), 38.